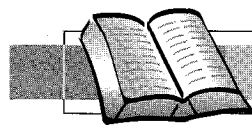

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Grote Verzoendag

“... en zal zijn bloed tot binnen in de voorhang dragen... zo zal hij verzoening doen”.

Lev. 16: 15,16

Eén keer per jaar ging de hogepriester het heilige der heiligen binnen. Alleen op de grote verzoendag mocht hij dit doen, en dan alleen wanneer hij bloed bij zich had. Anders bleef het voorhangsel gesloten; dan was er geen toegang tot het heilige der heiligen. En juist in dat heilige der heiligen stond de ark des verbonds; daar boven het verzoendeksel wilde de Heere wonen; vandaar wilde Hij Zijn gunst en tegenwoordigheid tonen.

Maar toch: die toegang bleef gesloten.

Dit gesloten zijn van deze toegang tot de Heere is er een beeld van hoe het ervoor staat tussen de Heere en ons. Door onze zonden is deze toegang gesloten; door onze val en ongehoorzaamheid hebben wij de toegang tot de heilige God geblokkeerd. En vanuit de mens is er geen enkele mogelijkheid meer om deze toegang weer te openen. Dat gaan Gods kinderen inleven in de weg van ontdekking. Persoonlijk wordt het dan doorleefd dat er geen enkele mogelijkheid is van onze kant. Al ons pogen loopt op niets uit: onze werken, onze tranen, onze voornemens, onze eigen gerechtigheid. Alles is te kort in het licht van de rechtvaardigheid Gods. Wij hebben niets om te betalen en God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschied. Het is zo heilzaam dat de Heilige Geest ons deze dingen

bevindelijk leert verstaan, zodat we het van harte leren beamen dat het rechtvaardig is wanneer de Heere ons zou uitsluiten.

Maar nu predikt grote verzoendag niet alleen dat de toegang gesloten is, maar juist ook dat deze geopend werd. Want op grote verzoendag ging het voorhangsel wél open. Dan mocht de hogepriester binnen gaan. Is God dan op die dag geen verteerend Vuur voor een zondig mens? Jawel, maar de hogepriester droeg bloed bij zich op die dag. Het bloed, dat hij ging sprengen op het verzoendeksel dat over de wet lag. Het bloed ter verzoening van de schuld en ter wegneming van de gramschap Gods.

Welk een prediking spreekt uit deze dingen. Niet het bloed van een offerdier kan de schuld verzoenen. Maar hier is heenwijzing naar het bloed van het Lam Gods, de Heere Jezus Christus. Hij heeft Zijn eigen bloed gegeven om aan de eisen van Gods gerechtigheid volkomen te voldoen en om de schuld van al de Zijnen uit te delgen. En Hij heeft niet alleen Zijn bloed gestort op goede vrijdag, maar Hij is ook met Zijn eigen bloed ingegaan in het binnenste heiligdom, het hemelhof. En zo heeft Hij een verse en levende toegang ontsloten voor allen die leren door Hem tot God te gaan. Door Zijn bloedstorting en ingaan in het hemelhof is er voor allen die

Hem in onverderfelijkheid hebben lief gekregen een geopende toegang tot de troon der genade.

Wat een wonder is het dat de Heere Zelf de weg naar Hem toe weer heeft ontsloten en dat op zulk een wijze. Door de gave van het bloed van Zijn eigen Zoon. En dat voor zulke diep gevallen zondaren uit Adams-geslacht.

Welk een wonder van genade wanneer de Heere deze weg gaat openen voor het hart van een verloren mens-kind, die geen weg meer ziet en geen mogelijkheid meer overhoudt. Wanneer wij door het geloof op Hem mogen zien, is er opening in onze duisternis. Dan mogen we door Hem gemeenschap met de Heere en toegang tot 's Heeren troon en ontferming verkrijgen.

Welk een les dat dat nu alleen maar kon in de weg van bloedstorting. Wanneer we dat bevindelijk gaan leren, moeten wij met al het onze eraan. Dan worden al onze wegen doodlopende wegen en worden wij van ons leven afgesneden. Opdat we door genade leren zullen dat het leven er alleen is door het bloed van een Ander. Wanneer we persoonlijk iets van deze dingen gaan verstaan,

Inhoud

Meditatie:	
Grote Verzoendag	1
Bijbelstudies: Inwijding van de muur om Jeruzalem	2
Over de standen van het genadeleven (6)	3
Van Overzee:	
Rijk of arm	5
Boekennieuws	7
Kerknieuws	7
Berichten	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abonnementsen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementsen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisofof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

wordt Christus ons zo dierbaar, maar ook zo noodzakelijk. Wanneer het recht Gods gaat wegen en bloedstorting naar eis van het goddelijk recht noodzakelijk blijkt, wordt zalig worden van ons uit geheel onmogelijk. Dan moeten wij rechtvaardig verlossen gaan. Er is het inwinnende onderwijs des Geestes toe nodig om daarmee van harte te leren instemmen. Maar het wonder van Gods eenzijdig erbarmen is, dat achter de dood het leven ligt. Waar wij alles verliezen, ook ons leven, daar juist wil de Heere ons het leven schenken om Jezus'wil. Zo wordt gena van waarheid blij ontmoet, de vrede met een kus van 't recht gegroet.

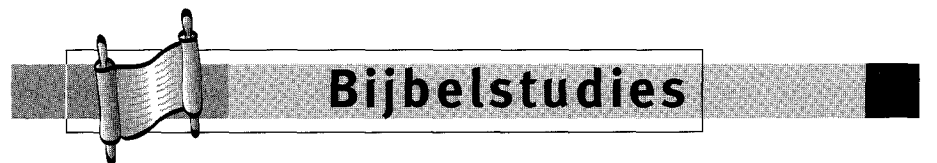
In het lijdensevangelie komen de dingen zo dicht bij elkaar. Wij enkel zonde en dwaasheid; zalig worden is enkel genade en een éénzijdig Gods

werk. De Heere heilige door Zijn Geest het lijdensevangelie aan onze harten. Hij lere en leide ons bij aanvang en bij voortgang. Want wij allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid en gemeenschap Gods.

Ervaren we dat ook zo? De Heere opene onze ogen voor de werkelijkheid van ons bestaan. En "God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar of door onszelf (dan wordt het eeuwig omkomen) of door een Ander (de gegeven Zaligmaker) volkomen betalen".

Nu is het nog de dag der zaligheid. "Strijdt om in te gaan door de enge poort".

Dordrecht, ds. P. Mulder.

De inwijding van de muur om Jeruzalem

Nehemia 12

(3)
De optocht over de muur
Nadat de reiniging had plaatsgevonden, werd er een grote optocht gehouden over de herstelde muur van Jeruzalem. Aan de westkant van de muur werden twee stoeten gevormd: 'Toen deed ik de vorsten van Juda opgaan op de muur; en ik stelde twee grote dankkoren en omgangen' (vers 31). De beide stoeten bestonden uit de oversten van Juda, uit dankkoren en muzikanten. Er wordt immers gesproken over trompetten (vers 35) en muziekinstrumenten (vers 36). Nehemia bevond zich bij de ene stoet en Ezra bij de andere. De ene stoet liep langs de zuidkant naar de tempel en de andere langs de noordkant. Juichend en zingend trok men over de muur. In de tempel kwamen de beide stoeten weer samen om met één stem de Heere te loven. 'Daarna stonden de beide dankkoren in Gods huis; ook ik en de helft der overheden met mij' (vers 40).

Wat moet dat alles voor het volk een wonder zijn geweest. Nog niet zo

lang geleden had Nehemia in de nacht een inspectietoetocht gemaakt langs de muur. Toen was de muur één grote puinhoop geweest. Maar nu was het zo anders geworden. Wat had de Heere het werk aan de muur rijk gezegend. Nu konden ze met vreugde langs Sion gaan en de torens tellen. Nu konden ze weer zingen: 'Gaat rondom Sion, en omringt haar; telt haar torens' (Ps.48:13). Eerst was alles verwoest door eigen schuld, want het was door hun zonde dat het oordeel over Jeruzalem gekomen was. Maar nu mocht er vreugde zijn om hetgeen de Heere gedaan had. Zo mochten zij nu over de muren gaan om de wonderen Gods op te merken. Het was de Heere Die Jeruzalem gebouwd en bewaard had. Hem alleen kwam alle lof en dank toe.

De Heere is nog Dezelfde

Zou de Heere veranderd zijn? Nee, Hij is de Onveranderlijke. Zoals Hij waakte over Jeruzalem, zo waakt Hij nog over Zijn kerk. Wat is de muur om Jeruzalem in onze tijd verwoest.

Wat ligt de kerk open voor zoveel verleidingen en gevaren, die op haar afkomen. Zacharia echter spreekt over een andere muur: 'En Ik zal haar wezen, spreekt de HEERE, een vurige muur rondom; en Ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van haar' (Zach.2:5). De Heere Zelf is als een beschermende Muur rondom allen, die Hem vrezen. En dan leidt de Heere Zijn volk nog wel eens langs die muur van Gods trouw. Heeft Hij u dan niet bewaard, keer op keer? Heeft Hij u ooit beschaamd? Dan moeten al Gods kinderen zeggen, als de Heere hen langs die muur leidt: Hij heeft me wel beproefd, maar Hij heeft me nooit beschaamd. Hij heeft het bevestigd, wat de dichter zingt:

*Hier scheen ons 't water t' overstromen,
Daar werden wij bedreigd door 't vuur;
Maat Gij deedt ons 't gevaar ontkomen
Verkwikkend ons ter goeder uur.*

(Psalm 66:5 berijmd)

De Heere Zelf is een vurige Muur rondom al de Zijnen. En nu zien Gods kinderen zo vaak op die Sanballats en Tobias en dan vrezen ze, dat er nooit iets van terecht zal komen. Ze letten vaak veel meer op de omstandigheden, die zo moedbenemend kunnen zijn, dan op die trouwe God. Maar als de Heere geloof geeft om op die Muur te zien, als de Heere Zijn volk eens langs die Muur leidt, wat ligt het dan rotsvast. Dan is er geen zaak die er beter voorstaat dan de zaak van het Koninkrijk Gods. Er is in onze tijd zoveel dat zorg geeft. Er zijn zoveel bedreigingen van buitenaf en van binnenuit. Maar als de Heere die Muur doet zien, dan is er blijdschap in het hart. Dan mogen ze wel eens zingen van de wegen des Heeren, zoals het volk juichen en zingen mocht bij de optocht over Jeruzalems muur.

De stad apart gezet

Die feeststoeten, die over de muur trokken, omsloten de stad Jeruzalem. Ze sloten Jeruzalem als het ware af. De vijanden werden erdoor buitengesloten. Zo werd de stad apart gezet voor de Heere en Zijn dienst. Zo heeft God ook vandaag Zijn volk apart gezet. Is dat nog te zien aan het leven van Gods kinderen? Wat gaat er van Gods volk uit? Ach, dan heeft ieder genoeg aan zichzelf. Hoe staat het met die muur, die de kerk scheidt van de wereld? Is

niet de nood van onze tijd die heilloze vermenging van kerk en wereld? De Heere heeft gezegd, dat Zijn volk alleen wonen zal. En als de Heere in het hart is, dan is het niet erg om alleen te wonen, om afgezonderd te zijn van de wereld. Nee, dan zijn we echt niet jaloers op die wereld zonder God. Dan mag, net als bij die feeststoet hier op Jeruzalems muur, wel eens iets gehoord worden van de lof des Heeren. Daar gaat het toch om? De Heere heeft het gezegd: 'Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen' (Jes.43:21). Wat een wonder dan, dat de Heere Zelf zorgt voor Zijn eer in Christus, Die Zijn Vader volmaakt verheerlijkt heeft. Daarom zal er een volk zijn, dat in het nieuwe Jeruzalem de volzalige en drie-enige God volmaakt verheerlijken zal.

Het ligt in Hem

De Heere heeft Zijn volk verkoren opdat dat volk Hem verheerlijken zou. Maar dan moeten al Gods kinderen zeggen: 'Ik kom er alles aan tekort. Ik heb geen kracht en geen geloof voor dit lied van de Godsverheerlijking. Er is in mijn leven zoveel ongeloof, zoveel reden tot droefheid.' Bedenk dan echter, dat dit lied op de muur van Jeruzalem uiteindelijk niet het lied

van het volk is, maar het lied van Christus. De bewaring van Jeruzalem ligt in Hem. Christus ging de weg van tranen, al gaande en wenende. Zijn ziel was geheel bedroefd tot de dood toe. Maar Hij heeft ook gezongen. Toen Hij uitging naar de Olijfberg om de volle diepte van het lijden in te gaan, zong Hij de lofzang. 'En als zij de lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar de Olijfberg' (Matth.26:30). In die weg heeft Christus het werk, dat de Vader Hem had opgedragen, volkomen volbracht. En hoe wonderlijk kan Hij dan het gewone veranderen in het gejuich, de klaagliederen in lofzangen. Is dat niet de ervaring van allen die de Heere vrezen? Als de Heere overkomt in het hart, dan verandert alles. Dan is er 's avonds geweest, maar 's morgens gejuich. En als Hij dan geloof geeft om die muren van Jeruzalem te zien en rond te gaan, dan mag het gezongen worden:

*Dat Sions berg weergalm' van vreugd;
Laat Juda's dochters zijn verheugd;
Wijl Gij haar vijand sloegt in
't strijden.*

Gaat Sion rond aan alle zijden.

(Psalm 48:5 berijmd)

(wordt vervolgd)

Zeist, ds J.J. van Ekeveld.

Over de standen in het genadeleven

Analogieën en typologieën

(6)

Allegorese: Calvin, Luther

Vorige week vroegen wij ons af of geschiedenissen als die van Jozef en zijn broers en van Boaz en Ruth dienen mogen als schriftuurlijke grond voor het spreken van standen in het genadeleven. Of zijn we dan ongeoorloofd aan het vergeestelijken? De term allegorese viel. Het wordt tijd voor een begripsbepaling, om verwarring te voorkomen. In de eerste plaats moet opgemerkt worden dat een *allegorie* niet hetzelfde is als *allegorese*. Een allegorie is een volgehouden metafoor, een stijlfiguur dus. Het Hooglied is een acht hoofdstukken lange allegorie. Het verklaren van een allegorie is geoorloofde exegese en men mag dat nooit allegoriseren of vergeestelijken noemen! Allegorese is de bezigheid van het allegoriseren: in feite maakt

men dan een schriftgedeelte ten onrechte tot een allegorie. Met name Calvin heeft scherpe uitspraken over allegorese gedaan. In zijn verklaring van Galaten 4:22 schrijft hij: 'Eeuwenlang werd niemand vindendrijck geacht, als hij niet de durf en de handigheid demonstreerde om het heilige Woord van God in een grote verscheidenheid van vormen te presenteren. Het was ongetwijfeld een uitvinding van de satan om op deze manier het gezag van de Schrift te ondermijnen en bij de lezer het juiste inzicht weg te nemen (...). Ik beken wel, dat de Schrift een zeer overvloedige en onuitputtelijke fontein van alle wijsheid is, maar ik ontken dat haar vruchtbaarheid gelegen is in menigerlei zinnen, die ieder naar hartelust verlicht'.

Luther trok de grenzen in dit opzicht

wat ruimer. De Amerikaanse professor L. Berkhof beweert in zijn boek *Principles of Biblical Interpretation* (1950) dat Luthers hermeneutische regels beter waren dan zijn exegetische. Luther sprak weliswaar spottend over allegorese als een 'Affenspiel', maar bleef er zelf in zijn exegetische niet vrij van. Aan de andere kant moeten wij bedenken dat Luther ook eens gezegd heeft: 'Toen ik een monnik was, was ik een ware kunstenaar in het allegoriseren. Ik allegoriseerde letterlijk alles. Later kwam ik door de brief aan de Romeinen tot enige kennis (!) van Christus. Toen zag ik, dat de allegorieën niet betrokken moeten worden op dat wat Christus betekent, maar op wat Christus is' (geciteerd bij W.J. Kooiman, *Luther en de bijbel*, 1977, blz. 164). De middeleeuwse allegorese nam het historische gebeuren in het Oude Testament niet serieus. Het geschrevene kon slechts dienen als beeld van een hogere waarheid. Volgens W.J. Kooiman heeft Luther in de loop der jaren steeds meer zicht gekregen op het belang van de woordelijke zin en de historische betekenis. Nog één citaat van Luther: 'Ofschoon we op alle historiën in de tweede aanleg ook een overdrachtelijke uitleg kunnen toepassen, waardoor ze op Christus duiden, nochtans zijn ze in en op zichzelf ook werkelijkheid en niet slechts als huls bedoeld...' (Kooiman, a.w. blz. 165). De gereformeerde exegetische heeft allegorese over het algemeen een gevaar voor het goed verstaan van de Schrift geacht. Zij heeft er echter tegelijkertijd op gewezen dat de Schrift naast allegorieën ook *analogieën* en *typologieën* kent.

Analogieën

In de exegetische verstaan wij onder een analogie het verschijnsel dat een uitspraak of gedeelte van Gods Woord op soortgelijke gevallen van toepassing wordt geacht (H. Mulder, *Christelijke Encyclopedie*, Kampen 1956, deel I, s.v.). Het is dus een tamelijk breed begrip; we kunnen bijvoorbeeld denken aan de uitleg van de Tien Geboden, zoals die door onze Catechismus wordt gegeven in Zondag 34 tot 44. De analogie is echter breder: bepaalde schriftgedeelten kunnen ook analogieën bieden van de wijze waarop God een mens tot de zaligheid brengt. Zo heeft men vaak in de geschiedenis van Genesis 24 (de knecht van Abraham gaat erop uit om een bruid voor Izak te zoeken) een

analogie gezien van de wijze waarop de Heilige Geest een zondaar trekt tot de Middelaar. Ook het boek Ruth kan worden gezien als een analogie van het genadeleven.

Behoedzaamheid is hier wel geboden! We moeten ons voor twee uitersten wachten. Eén van onze oude predikanten gaf in de vorige eeuw eens als zijn mening te kennen dat hij zich niet kon voorstellen dat de Heilige Geest in Genesis 24 maar liefst 67 verzen zou hebben laten beschrijven, enkel en alleen om ons te leren hoe Izak aan zijn vrouw is gekomen. Het ging volgens hem toch vooral om de geestelijke lering: Izak is type van Christus, Abrahams knecht is beeld van de Heilige Geest en Rebekka van de bruidskerk. Dat is alles wel waar, maar we moeten niet vergeten dat God in Zijn Woord in de eerste plaats *heilsge-schiedenis* geeft: alles stuwt in de volvoering van Gods Raad naar de komst van de Christus! Dát is het primaire en het andere, de analogie, is het secundaire. Maar wij moeten ook niet in het andere uiterste vervallen: we moeten goed bedenken dat het secundaire *niet minder wezenlijk is!* Hetzelfde geldt van het boek Ruth. Natuurlijk is de primaire gedachte in dit bijbelboek de wonderlijke wijze waarop God Zijn Raad volvoert: Christus moet geboren worden en God laat daartoe een jonge vrouw uit Moab komen! Impliciet vinden wij hier ook nog het perspectief van de zending. Maar wel degelijk vinden wij in het boek Ruth een analogie van de wijze waarop Boaz' Meerdere Zijn bruidskerk huwt en vinden wij een treffend beeld van de standen in het genadeleven in de vier hoofdstukken van het boek.

Typologieën

Dit brengt ons bij de typologie. Volgens J.G. Aalders is een type in de bijbelse zin van het woord een oudtestamentische figuur, die in zijn persoon of werk een zeker schaduwbeeld, een afspiegeling van Christus' Persoon of werk vertoont (*Christelijke Encyclopedie*, Kampen 1956, deel VI, s.v. type). Aalders wijst erop dat iemand ook ten aanzien van een bepaald *voorval* in zijn leven in speciaal opzicht een type van Christus kan zijn, zoals Jona naar aanleiding van diens drie-daags verblijf in de buik van de vis. Ook is er volgens hem verschil tussen een type en een symbool: symbolen hebben vooral betrekking op zaken, typen op personen. Maar... Aalders is

van mening dat het niet geoorloofd is van iedere willekeurige bijbelheilige een type van Christus te maken. Volgens hem moet de Schrift hiertoe zelf uitdrukkelijk aanwijzing geven, zoals bij Jona. Anders vervalt men in het euvel van allegoriseren, zo meent hij. Persoonlijk zou ik hier minder scrupuleus te werk willen gaan. De geschiedenis van Boaz en Ruth zou op deze wijze buiten de sfeer van de typologie vallen! Wel moet Aalders opvatting ons tot nadenken stemmen. Soms wordt wel eens al te gemakkelijk een bepaalde figuur in de Schrift gezien als type van Christus. Ik denk aan de persoon van de Perzische koning Ahasveros als het gaat om de wijze waarop hij handelt met Esther. Ik zeg niet dat hier geen lijnen te trekken zijn, maar dan *antithetisch*: Ahasveros vertoont de tegengestelde eigenschappen van God in Christus! Zo gaan we bijvoorbeeld ook om met de figuur van de onrechtvaardige rechter in de gelijkenis van Lukas 18. Men moet er overigens wel voor waken bij dit soort stoffen dat het type ook *type blijft*. We moeten nooit uitdrukkingen bezigen als 'die dierbare Boaz, Die Zich in de eeuwigheid voor Ruth al Borg heeft gesteld...', want dat kan natuurlijk niet. Predikanten zullen met deze dingen exegetisch teer en zorgvuldig moeten omgaan. De grens tussen het verklaren van een analogie of typologie en het allegoriseren is soms dun. Het moet eigenlijk overbodig zijn eraan toe te voegen dat ons taalgebruik bij de typologische exegetische altijd eerbiedig en kies dient te blijven. Toen in 1946 professor L.H. van der Meiden het rectoraat aan de Theologische School van de Christelijke Gereformeerde Kerk overdroeg, hield hij een rede met als titel *Allegorische Prediking*. Scherp keerde hij zich daarin tegen een vorm van prediking, waarin predikers zich bedienen van 'de meest plastische, soms walgelijke taal. Gaarne gebruikt men dan woorden en beelden aan het sexuele leven ontleend of zulke, welke alleen passen in kraamkamers en ziekenhuizen. Meisjes en vrouwen krijgen een blos op de wangen en mannen ergeren zich. Meent men nu werkelijk, dat de oprechte kinderen des Heeren, die dicht bij den Heere leven en ernst maken met de heiligmaking, in zulke dingen lust hebben?' (blz. 18). Van der Meiden laat om begrijpelijke redenen na, concreet te zeggen wat hij bedoelt. Als hij echter zou bedoelen dat een

uitdrukking als de 'ontsluiting van de weg der zaligheid' aan de kraamkamer is ontleend en daarom onoorbaar zou zijn, kan ik daar niet in meegaan. Wel moeten we zijn pleidooi voor kiesheid in onze uitdrukkingwijze ter harte nemen.

In zijn boek *Het lezen van de Bijbel* (1981) heeft dr. J. van Bruggen een aantal behartigenswaardige wenken gegeven over het omgaan met typologieën. Hij wijst erop dat de term aansluit bij het woordgebruik van de apostel Paulus (blz. 133). Deze noemt de gebeurtenissen tijdens de woestijnreis van het volk Israël *tupoi* (voorbeelden) voor ons, op wie de einden der eeuwen gekomen zijn (1 Korinthe 10:6,11). Ik citeer: 'De apostel zegt niet dat wij deze gebeurtenissen als voorbeeld kunnen gebruiken, maar hij drukt zich veel sterker uit: zij zijn ons ten voorbeeld geschied! (...) Op deze teksten kan de term 'typologisch' gefundeerd worden. En dan als een technische term voor een aspect van de exegese van profetenwoorden die niet als zodanig voorzeggend zijn.' Volgens Van Bruggen kan men zich door de term typologie voorts gemakkelijk afgrenzen tegen een allegorische exegese waarbij het historische vervluchtigt en niet meer van belang is. Bij typologie houdt het historische zijn volle waarde! Wel waarschuwt hij tegen wat hij noemt een 'willekeurig exemplarisme' (135), dat feiten en teksten losrukt uit de geschiedenis en de samenhang. Het goed recht van een typologische exegese moet uit die exegese zelf blijken! Elke exegese moet, ook voor het typologisch aspect, worden getoetst aan wat overigens in de Schrift is geopenbaard (140).

Met inachtneming van deze waarschuwing is mijn conclusie dat de onder ons vanouds gangbare prediking van de standen in het genadeleven voldoende grond vindt in het geheel van de Heilige Schrift en dat de *oudtestamentische analogieën en typologieën daar ook stellig dienstbaar aan mogen zijn, mits zorgvuldig toegepast.*

Kunnen we het missen?

Tenslotte nog een vraag van wat meer algemene aard: *kan de prediking niet zuiver en schriftuurlijk zijn, ook al worden de standen in het geestelijk leven erin gemist?* Objectief, voorwerpelijk kan een prediking die dit element mist wel degelijk zuiver zijn. Ook kan een prediking zonder de standen in het genadeleven wel een onder-

werpelijke inslag hebben. Men kan er misschien goed in horen hoe God een mens bekeert.

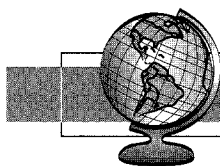
Aan het einde van deze korte serie over de standen in het genadeleven is het misschien ook niet overbodig nog eens te zeggen dat de 'standenleer' (zo is men het inmiddels soms gaan noemen!) niet de centrale inhoud van onze prediking is. Die centrale inhoud is en blijft het werk van de drie-enige God, schuld en genade, Adam en Christus – men kan het op nog veel andere manieren benoemen. Maar dat neemt niet weg dat de standen in het genadeleven wel degelijk wezenlijk *deel uitmaken* van onze boodschap! Zij hebben alles te maken met het functioneren van de ambten van Christus in Zijn volk. Het is daarom te vrezen dat de prediking zonder dit element *verschraalt*. Gods kinderen zullen onherroepelijk onderwijs tekort gaan komen. Wij geloven toch dat de Heere Zijn volk leidt en leert door de prediking van het Woord? Het is een aangrijpende werkelijkheid dat wat op de

kansel niet meer gepredikt wordt, in de gemeente ook niet meer doorleefd zal worden. Dat heeft de kerkgeschiedenis ons wel geleerd. Een verkondiging waarin het element van de standen in het genadeleven gaat ontbreken, zal tot gevolg hebben dat Gods kinderen bezittende mensen worden. Zij horen dan immers zo weinig meer wat zij missen! Wie niet meer hóórt wat hij mist, zal ook niet meer wéten wat hij mist.

Dit alles legt een grote verantwoordelijkheid op de schouders van een predikant. Hij behoeft zijn 'hoorders' dan wel niet te bekeren, maar de opdracht van de rechte dienaar des Woords is er niet minder zwaar om: Christus' lammeren moet hij weiden, Christus' schapen moet hij hoeden en Christus' schapen moet hij weiden. Dat zijn drie onderscheiden dingen, die Simon Petrus moest leren – en de dienaren des Woords van alle tijden met hem.

Capelle aan den IJssel

ds. A. Moerkerken

Van Overzee

Rijk of arm

We zijn onlangs weer teruggekomen na een bezoek aan onze kinderen en kleinkinderen. Een paar drukke, maar toch ook weer gezellige dagen liggen achter ons. Naast een paar beurten in Franklin Lakes en in Clifton moesten we ook een begrafenis leiden van een jonge man van 36 jaar, die na jaren van veel zorg nog vrij plotseling was overleden.

De tijd gaat snel en dat zie je zo duidelijk als je een paar keer per jaar de gelegenheid hebt kinderen en vrienden in New Jersey te bezoeken. Een van de kinderen woont met zijn gezin bijna een uur rijden van het kerkgebouw van Franklin Lakes. Overigens in een prachtige omgeving, in een vallei tussen heuvelachtig bosland. In die omgeving zie je heel sterk dat Amerika een land van grote tegenstellingen is. Ook tegenstellingen tussen *rijk en arm*. Rijke zakenlieden hebben in die omgeving grote landhuizen laten bouwen. Het is ook wel een bui-

tengewoon mooi gebied, waarvan je haast niet geloven kunt dat het nog geen uur van de stad New York vandaan ligt. Niet alleen daar, maar ook aan de buitenkant van grote steden of op enige afstand ervan verrijzen onvoorstelbaar luxueuze huizen, of beter gezegd: kastelen. Maar als je in het centrum van de steden komt, zie je schrijnende armoede. Daar tref je mensen aan die in krotten wonen, in bouwvallen, of soms op straat. De winters kunnen streng zijn en dan nemen veel dakloze zwervers, soms noodgedwongen, hun toevlucht in zogenaamde 'shelters', opvangcentra voor daklozen. Doen ze dat niet – en dat gebeurt helaas ook – dan worden zulke mensen soms de volgende morgen gevonden, bevroren en door de kou omgekomen.

Rijk of arm, wat een groot contrast kan er dan zijn! Al moet wel gerealiseerd worden dat achter die indrukwekkende gevels van de monumenta-

le 'optrekjes' van de rijken soms allerlei ellende en narigheid kunnen gevonden worden. En als er dan liefde en saamhorigheid in soms heel eenvoudige woningen mag zijn, kan het daar heel wat beter toeven zijn dan in de kastelen der rijken.

Je zou wel verbaasd zijn, aan de tafel in zo'n monumentaal huis een arme zwerver als bewoner aan te treffen. En eveneens, als je zou ontdekken dat in zo'n krot of een zogenaamde 'shelter' iemand van het koninklijke huis verbleef. Het is een pijnlijke zaak arm te zijn en van het 'gegeef' te moeten leven. Maar dubbel smartelijk moet het zijn als je vroeger in een paleis gewoond hebt. Vorsten zijn inderdaad afgezèt, hun land uitgestuurd en moesten het overige van hun leven soms in ballingschap doorbrengen. Maar vaak hadden ze dan toch nog wel een redelijk onderkomen en inkomen, en hoefden ze in ieder geval niet in een krot te wonen.

Het moet voor Saddam Hoessein toch heel wat geweest zijn toen hij, door de Amerikanen gezocht en opgejaagd, in een ondergrondse nauwe ruimte, niet meer dan een hol, moest verblijven. En dat terwijl op korte afstand zijn prachtige paleizen stonden. Hij had het er dan ook wel naar gemaakt. Zelf had hij zijn volk getiranniseerd en bestolen en nu was het zijn beurt van plaats tot plaats te moeten zwerven. Aardse glorie kan zo spoedig vergaan zijn. Toch, gewoonlijk kunnen vorsten zich heel wat luxe veroorloven en bezitten ze rijkdommen die voor zulke krotbewoners onvoorstelbaar zijn. En als ze werkelijk arm geworden zijn, komt dat toch wel door omstandigheden die ze zelf in ieder geval niet begeerd hebben.

We weten echter uit Gods Woord van een Koning Die de armoede wèl Zelf begeerd en gekozen heeft. Er wordt wel eens gezegd dat we een *rijke* Christus voor een *arme* zondaar moeten verkondigen. En misschien zegt u: 'Ja, maar er moet nog iets aan toegevoegd worden, namelijk hoe die rijke Christus en die arme zondaar bij elkaar komen.' Dat is het werk van de Heilige Geest, Die Christus verheerlijkt in het hart van arme zondaren. Inderdaad, wie kan er ooit naar waarde de rijkdommen en heerlijkheid van Sions Koning vermelden? Maar ook: wie is er in staat uit te drukken hoe arm de gevallen zondaar werkelijk geworden is? Wat is het gelukkig als

we daar bevindelijk kennis van krijgen en iets leren kennen van onze eigen ontzaglijke armoede, maar ook van de onuitsprekelijke rijkdom en heerlijkheid van Christus.

Ja, het is waar: een *rijke* Christus en een *arme* zondaar, die horen bij elkaar, en zo leert de Heere het ook Zijn kinderen. Toch spreekt Gods Woord ons ook van een *arme* Christus en een *rijke* zondaar. Paulus spreekt ervan in 2 Corinthe 8:9: 'Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden.' Genade is dat, onverdiende en onuitsprekelijk liefde van God voor vijanden. Als we daar iets van mogen zien, wordt het wonder zo groot, wanneer de apostel zegt: 'Om uwentwil'. Daar was werkelijk geen reden in de Corinthiers. En die is er in ons ook niet. Onverdiende zaligheden worden hier van God genoten. Dan zal er een roemen zijn in vrije gunst alleen. Hoe meer we leren wie die 'om uwentwil' zijn, en we onszelf zo moeten tegenvallen, te rijker zal het woordje 'genade' voor ons zijn. Immers Christus werd arm, werd geboren uit een arme maagd Maria uit Nazareth, werd gelegd in een beestenstal, maar dat was slechts het begin. Zo arm werd hij, dat Hij geen eigen huis had en moest zeggen: 'De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge.' Zo arm werd Hij dat zelfs Zijn klederen van Hem weggenomen en verdubbeld werden. Zo arm, ja nog armer dan die man in Bethesda, die zei: 'Ik heb geen mens.' Aan het vloekhout des kruises had Hij geen mens, maar was Hij ook verlaten van God, arm, en klaagde Hij het uit: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Arm werd Hij, zodat Hij ter helle nederdaalde. Zo arm dat Hij in het graf van een ander gelegd werd. Arm werd Hij aan heerlijkheid, eer en macht.

Maar nu, nu maakt Hij zondaren, die zo arm geworden zijn, dat ze alles verloren hebben, al hun bezittingen kwijtgeraakt zijn, door Zijn armoede *rijk*. Want arm zijn we geworden, zo arm, dat in plaats van kinderen van God, we slaven van de vorst der duisternis geworden zijn. Zo arm dat we het beeld Gods verloren hebben, Hem niet meer kennen en geen gerechtigheid en heiligheid meer bezitten. Arm

zijn we aan eer en heerlijkheid en kracht. De kroon is van ons hoofd gevallen en we zijn hulpeloze, ellendige ballingen geworden. Het ergste is nog dat we die armoede zelf niet eens kennen en nog menen rijk en verrijkt te zijn en geen dings gebrek te hebben.

Christus werd *arm* opdat arme zondaren *rijk* zouden worden. O, wat een eer is het, weer tot kind van God aangenomen te worden. Wat een heerlijkheid, een koninklijk priesterdom te zijn. En hoewel zwak in zichzelf, dat kreupele volk mag ervaren: 'Gij toch Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.' En als ze ervaren geen kracht te hebben tegen de grote menigte die tegen hen komt, mogen ze toch soms in de mogendheden des Heeren grote daden doen. In Hem, de verheerlijkte Christus, mogen ze meer dan overwinnaars zijn.

Toch: dat zo rijke volk van God wordt hier arm gehouden. Daar weet de Heere wel middelen toe te gebruiken. In soms smartelijke wegen laat Hij ze hun zwakheid, dwaasheid en blindheid wel kennen en komen ze er wel achter hoe klein en zwak hun geloof is. Ook leidt Hij ze door vele verdrukkingen, en dat om ze te oefenen en ze te leren hoe afhankelijk ze van Hem zijn. 'Zonder Mij kunt gij niets doen', heeft Hij Zelf tot Zijn discipelen gezegd. Rijk zijn ze en toch zo arm, dat ze van het 'gegeef' leven moeten. Maar toch is dat een rijk leven, dat bedelaar zijn, hoewel het tegen hun bestaan is. We lezen in Zefanja 3:12: 'Maar ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des HEEREN betrouwen.'

Achter de "monumentale gevels" van het naamchristendom gaan een grote leegheid en geestelijke armoede schuil. Maar achter het "armoedige voorgeveltje" van dit bedelaarsvolk vindt u rijkdommen die de wereld niet kent. De rijkdom van de vreze Gods en van het leven uit de bediening van Hem Die *arm werd daar Hij rijk was*. Die arme Christus is nu verheerlijkt en verhoogd aan de rechterhand van de Vader. Hij is zo'n rijke Koning en Hij deelt van Zijn rijkdom gaven uit onder de mensen; ja, ook de wederhorigen om bij Hem te wonen. Wat zijn ze rijk en gelukkig van wie dat het deel mag zijn!

Een hartelijke groet uit Kalamazoo, ds. C. Vogelaar

Boeknieuws

Prof. dr. W. Balke, Calvin en de Bijbel; Uitg. Kok, Kampen, 2003; 448 blz.; ISBN 90 435 0814 4; € 34,90.

De Reformator die haast dag en nacht leefde bij het Woord. Zo mogen we Calvin wel noemen. Hij verteerde zijn krachten in de dienst des Heeren, en dan vooral in de uitleg van de Bijbel. Hoewel hij gezien wordt als de grootste exegeet in het protestantisme, treffen we Calvin in zijn werken aan als een nietig mensje. Diep afhankelijk voelde hij zich van het licht van Gods Geest, zonder welk licht hij helemaal niets wist.

Het is een goede zaak dat prof. dr. W. Balke de opstellen die hij in de loop van ruim 25 jaar over Calvin schreef, heeft laten bundelen. Balke kreeg het boek vorig jaar oktober aangeboden tijdens zijn afscheid als buitengewoon hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Op overtuigende wijze toont Balke aan dat het Calvin allereerst om de prediking van het Woord ging. Zijn commentaren waren hulpmiddelen voor de prediking, niet meer. De Reformator beschouwde zijn *Institutie* ook niet als een dogmatisch standaardwerk, maar veelmeer als een inleiding om de Bijbel beter te leren verstaan. Tijdens zijn leven heeft Calvin de *Institutie* zelfs nooit willen gebruiken als leerboek op de academie van Genève. De prediking, de uitleg en toepassing van het Woord van God, daar lag het hart van de reformator. Zelf preekte Calvin in Genève tien maal per veertien dagen. Voor slordig of selectief kerkbezoek – ook in onze tijd een ziekmakend virus – moeten we niet bij hem aankomen. Calvin noemt het een "duivelse arrogantie" om de samenkomsten van de gemeente te verzuimen.

Uit Balkes boek wordt duidelijk dat Calvin zeer bevreesd was buiten Gods Woord om te gaan. Daar moet een prediker voor waken, vond hij, opdat hij 'het zuivere Woord van God niet verknoeit met de vuiligheid der mensen'. Aan een gewaagde uitleg gaf Calvin zich al helemaal niet. Ook is het te verklaren dat hij zich zo weinig over zijn eigen geestelijk leven uitliet; de reformator van Genève ging schuil achter het Woord dat hij bediende.

Om Calvins commentaren te verstaan, is het nodig iets te proeven van de houding waarmee de reformator de Schrift onderzocht. Nederigheid, eerbied en bescheidenheid staan voor Calvin voorop. Zonder de sleutel van de nederigheid gaat er zelfs geen tekst open, benadrukt hij. Verder vindt Calvin een doorleefde geloofskennis en persoonlijke ervaring in lijden en verdrukkingen van groot gewicht om de Schrift te verstaan. Pas kan komt de uitlegger dicht bij de bijbelheiligen en kan hij de

bijbelteksten verstaan. In zijn preken over de Handelingen benadrukt Calvin verder dat we verlicht moeten worden door Heilige Geest, want anders, zo zegt de reformator op de hem eigen wijze, zullen we "altijd versuft" blijven, ja, al hebben wij de hoogste intelligentie die men kan denken, het zal ons slechts "in de hersenen fladderen" als God ons hart niet doorboort. Dat schrijft Calvin, die in zijn dagen al in heel Europa beroemd en erkend was vanwege zijn geleerdheid. Een belangrijke spiegel!

Bekend is dat Calvin wars was van inlegkunde. Hij voelde zich het veiligst bij een letterlijke uitleg van de woorden van de tekst. Dit belette hem overigens niet om uit de geschiedenissen van Israël lessen te trekken voor het geestelijke leven. Niemand hoeft dat allegorese te noemen. Immers, Israël is een "figuur" van de christelijke kerk geweest, schrijft Calvin. Maar hij slaat de letterlijke uitleg nooit over! Zo past Calvin Jesaja 33:17 – Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid – niet rechtstreeks toe op Christus. We worden, zo schrijft hij, als het ware aan de hand van het beeld dat Hizkia vertoonde tot Christus geleid.

Het is onmogelijk om in kort bestek de afzonderlijke hoofdstukken van Balkes boek te bespreken. Hij wandelt als het ware met Calvin de hele Bijbel door, schrijft over Melchizedek, Job, Daniël, Nicodemus en Gamaliël, over de zondagsheiliging, de verhouding kerk en staat en het huwelijk. Van deze opstellen geldt dat we al lezende kunnen leren. Zo wijst de reformator – ook van het gezin – in zijn preken over Job zowel slappe vaders als brutale kinderen terecht. De visioenen in Daniël 7-12 ziet Calvin als middelen om

Daniël's tijdgenoten te sterken in hun verwachting van de komst van Christus. In Christus is alle profetie vervuld, zodat we de visioenen niet mogen lezen als voorspellingen van de geschiedenis van kerk en wereld. Ook bij andere schriftgedeelten over de eindtijd heeft Calvin veel meer gevraagd naar het tegenwoordige nut dan naar toekomstige gebeurtenissen.

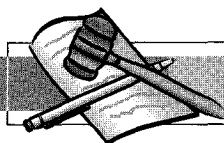
Soms beperkt Balke nogal nadrukkelijk. Zo schrijft hij over het heikele onderwerp van de landbelofte aan Israël uitsluitend aan de hand van Calvins commentaar op Genesis. Calvin noemt de landbelofte overigens een "omweg" waarlangs het volk hun hoop zou bouwen op de toekomstige erfenis in de hemelse rustplaats.

Uit het boek blijkt voortdurend dat de auteur kennis van zaken heeft. Helaas ontbreekt in de eerste 85 bladzijden een vaste lijn. De auteur springt nogal gemakkelijk van het ene naar het andere onderwerp en slaat in de lopende tekst paden in die beter passen in voetnoten. Dat we Calvin het best leren kennen in zijn commentaren wordt een keer of vijf betoogd, waarbij blz. 49 zo'n twintig bladzijden verder zelfs letterlijk terugkeert. Verder vermoet het verheven en soms weinig concrete taalgebruik weleens. Augustinus zou bij de geschiedenis van het offer van Izak op "biblicistische wijze" op het geloof van Abraham hebben gewezen (blz. 113). Wie legt uit wat dit betekent?

Een groter probleem ligt in sommige waardeoordelen van Balke. Zonder nadere motivering wordt het puritanisme een wetlicistische opvatting van het vierde gebod toegeschreven (blz. 129). Een zin als "de puriteinen waren sabbatisten" is niet zo netjes. En de beschuldiging aan het adres van Nadere Reformatie van "zwoele mystiek" in de uitleg van het Hooglied is schokkend (blz. 167). Op deze wijze krijgt het afscheidscadeau van de professor een bijmaak. Dat is jammer, omdat er veel waardevols in staat.

Ugchelen,

J.M.D. de Heer.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Aagtekerke:

ds. W. Visscher te Amersfoort;

te Dirksland: ds. W.J. Karels

te Hardinxveld-Giessendam;

te Kootwijkerbroek:

ds. G.J.N. Moens te Goes;

te Nieuwdorp:

ds. B. van der Heiden te Alblasdersdam;

te Ouddorp, te Urk en te Zwolle;

ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland;

te Tricht-Geldermalsen;

ds. L. Blok te Ermelo.

BEVESTIGING EN INTREDE VAN DS. C. NEELE TE LISSE

In het vorige nummer van De Saambinder is abusievelijk vermeld dat de bevestigingsdienst van ds. C. Neele in Lisse op D.V. 3 maart a.s., om 15.00 uur begint. Dit moet echter zijn 14.30 uur. De intrede is om 19.00 uur. Beide diensten worden gehouden in de Salemkerk te Lisse.

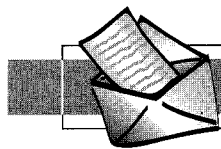
DOVENDIENST TE GOUDA

Student J.M.D. de Heer hoopt op 28 februari D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden.

De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Ronsseweg 1 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE AALBURG

Regeling preekbeurten: A. Rozendaal, Vogelenzang 57, 4261 ZD Wijk en Aalburg. Tel. (0416) 69 25 47.

Berichten

JUBILEUM SCHOOL MET DE BIJBEL TE BENTHUIZEN

Bij het ontstaan van de Gereformeerde Gemeente in 1907 was er slechts één school: die van de Kruisgemeente in Lisse, geopend in 1905. De eerste pogingen tot schoolstichting werden echter al in 1841 ondernomen, in de gemeente van ds. Ledebouer in Benthuizen. De burgemeester rapporteerde "dat sedert L.G.C. Ledebouer als predikant is afgezet, hij de school alhier den naam geeft van 'Heidense', en dien volgens aan al zijn aanhangers verbiedt om hunne kinderen ter schole te zenden, waarvoor een zijner aanhangers Teunis van der Knijff alhier als onderwijzer is opgetreden".

Drie, wellicht zelfs vier keer probeerde de Gereformeerde Gemeente te Benthuizen een eigen school te stichten, maar het was uiteindelijk een hervormd initiatief waardoor er een school met de Bijbel kwam. Deze boeiende geschiedenis is door C. Bregman, L. Vogelaar e.a. beschreven in het jubileumboek *Een school in het polderland*, dat verschijnt ter gelegenheid van het honderd jarig bestaan van de schoolvereniging.

Het ongeveer 350 pagina's tellende boek (A4-formaat) wordt D.V. gepresenteerd tijdens een herdenkingsbijeenkomst op zaterdag 6 maart om 10.00 uur in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, waar onder andere oud-VGS-voorzitter ds. M. Golverdingen een referaat houdt.

Na de bijeenkomst is het boek van 11.30 tot 12.30 af te halen in de school aan de Graaf van Bloisstraat, achter de kerk. Het kan ook besteld worden via tel. 079-3313430 of via e-mail:

schoolmetdebijbel@rdnet.nl.

's Middags is er een reünie in de school.

DE VLUCHTHEUVEL

Al 25 jaar biedt De Vluchtheuvel, uitgaande van de Gereformeerde Gemeente, professionele psychosociale hulp binnen onze gemeenten. Om die reden is eind vorig jaar aan alle kerkenraden een brief verzonden met het verzoek om een extra financiële bijdrage. Dit verzoek stond in het kader van dit 25-jarig jubileum. De meeste kerkenraden hebben op dit verzoek positief gereageerd. Het is werkelijk hartverwarmend om op deze wijze te ervaren dat De Vluchtheuvel een plaats heeft binnen de kring van onze gemeenten.

We zeggen u, na de Heere, via deze weg hartelijk dank en bevelen ons werk bij de

voortduur aan in uw gebed en milddadigheid. De nood is nog steeds groot. Per jaar doen niet minder dan ruim 500 nieuwe hulpvragers een beroep op De Vluchtheuvel.

Mochten er kerkenraden zijn die nog niet gereageerd hebben en dit alsnog willen doen: banknr. 1125.06.399 van St. De Vluchtheuvel onder vermelding van "jubileumgift".

GIFTENACTIE VOOR SVM SLAAT AAN

In november 2003 is de Stichting Verantwoordelijk Mediagebruik (SVM), die de dienstverlening van het RDNet heeft overgenomen, met een giftenactie gestart. Hiervoor zijn alle RD-abonnees en honderden ondernemers en schoolbesturen aangeschreven om een gift over te maken. Deze actie, die nog niet afgesloten is, heeft inmiddels meer dan € 170.000,- opgeleverd. Met de giften kan de stichting het exploitatietekort overbruggen. Daarmee is de dienstverlening aan scholen, organisaties en particulieren die verantwoord willen internetten, menselijkerwijs gesproken de komende jaren gegarandeerd. De stichting wil echter ook de producten verbeteren, met name de filtering, waarmee forse kosten zijn gemoeid.

Dat velen een gift hebben overgemaakt, ervaart het stichtingsbestuur als een flinke steun in de rug.

ZANGAVONDEN

Goes

I.v.m. het 35-jarig jubileum van het mannenkoor "De Lofzang" te Goes is er op D.V. zaterdag 21 februari a.s. in de kerk van de Geref. Gemeente aldaar een zang- en orgelavond met veel samenzang. Aanvang 19.30 uur.

Hieraan wordt medewerking verleend door genoemd mannenkoor en het jongerenkoor "Jigdaljahu" uit Barendrecht.

De opening zal plaatsvinden door ds. C. Harinck. U wordt uitgenodigd deze avond te komen luisteren en mee te zingen.

Werkendam

Op D.V. zaterdag 28 februari a.s. wordt er in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Werkendam (Sigmondstraat 47) voor de jeugdactie "De kerk naar buiten" een psalmzangavond met bovenstem gehouden. Ds. M. Karens zal bij iedere psalm een korte toelichting geven. Aanvang 20.00 uur. De toegang is vrij.

DISTRICTSAVOND +16

Op D.V. zaterdag 3 maart zal er een districtsavond gehouden worden in de Salemkerk van de Geref. Gemeente te Lisse (Tulpenstraat 35). Dhr. H.J. Agteresch zal een inleiding houden. Onderwerp: "Mijn tijden zijn in Uw hand". De avond begint om 19.45 uur. Iedereen is hartelijk welkom.

AFD. VELUWE HELPENDE HANDEN 25 JAAR

Op 10 februari jl. was het 25 jaar geleden dat bovengenoemde afdeling werd opgericht voor onze vrienden en vriendinnen met een handicap. In verband hiermee zal er op D.V. zaterdag 28 februari a.s. een bijeenkomst gehouden worden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Nunspeet, waarbij het Noordermannenkoor uit Rijssen is uitgenodigd. Ds. A. Schreuder zal een eenvoudige vertelling houden. Verder zal een aantal clubleden een interview houden met oud-bestuursleden/oud-contactpersonen. Kom(t) u/jij ook? Aanvang 19.15 uur.

VOGG-VOORJAARSSYMPOSIUM GOES

Op D.V. 27 maart a.s. houdt de Vereniging van Organisten der Geref. Gemeenten (VOGG) opnieuw een voorjaarssymposium. Locatie is de Sionkerk van de Geref. Gemeente te Goes. Ds. C. de Jongste heeft zich bereid verklaard een lezing te houden waarbij diverse onderwerpen m.b.t. kerkmuziek uit zijn nog te verschijnen boek "Wanneer ik voor U kniel" (deel 2) aan de orde komen. De Middelburgse musicoloog en organist dr. Albert Clement zal in zijn lezing nagaan wat men in de hedendaagse kerkmuziek binnen onze gemeente kan leren van het verleden. Zijn lezing zal muzikaal ondersteund worden door orgel-spel.

Tijdens dit symposium zal ook de tweede bundel heruitgegeven koraalbewerkingen uit Kerk & Muziek, geselecteerd uit de muziekbijlagen 1965-1991, beschikbaar zijn.

Aanvang van het symposium: 14.00 uur

HONGERSNOOD IN ZUIDELIJK AFRIKA

In Afrika wordt altijd wel honger geleden. Dan hier, dan daar. Oorzaak: enerzijds langdurige droogte en -paradoxaal- soms teveel regen incens waardoor zaad wordt weggespoeld. In beide gevallen is er een heel geringe oogst. Van de kant van het Deputaatschap voor Hulpverlening in Bijzondere Noden mocht veel worden gedaan om te helpen deze nood te lenigen. Dankzij milde gaven van gemeenten en gemeenteleden!

Veel is de laatste jaren geïnvesteerd in voedselhulp aan landen als Malawi, Zimbabwe en ons voormalig zendingsgebied in Bophuthatswana, dat nu deel uit maakt van Zuid-Afrika. Gelukkig was er vorig jaar weer een goede oogst in Malawi. De hulpverlening daar beperkt zich nu tot

steun voor verbetering van de landbouw. Dat ligt anders voor ons vroegere zendingsgebied en een land als Zimbabwe. Bij een recent werkbezoek aan zuidelijk Afrika is geconstateerd dat in hele streken door aanhoudende droogte weinig is gegroeid. Ook de economische situatie is er erg slecht. Daarbij komt dan nog de aids-epidemie, die een groot aantal slachtoffers eist. Kinderen blijven als wezen achter en worden zo mogelijk door familie opgevangen. Een raadsel is het hoe sommige gezinnen met een inkomen van nauwelijks € 25,— per maand weten te overleven.

De mensen in het vroegere zendingsgebied zijn erg arm. De kerkjes daar zijn nu zelfstandig en maken deel uit van de classis Ditsobotla van de Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika. Onze hulp daar blijft dringend nodig.

Dat geldt ook voor de mensen in Zimbabwe. Vanwege de politieke situatie

in dat land is de situatie daar verergerd. Het landhervormingsbeleid heeft een desastreuze uitwerking. Het Wereld Voedsel Programma van de V.N. kampt met een tekort aan middelen, waardoor voedseltransporten zijn gehalveerd. Het is echter dringend nodig dat de hulpverlening door het deputaatschap wordt voortgezet, zo mogelijk in grotere omvang. Dat blijft dan gebeuren via plaatselijke verwante kerken.

De deelnemers aan het werkbezoek hebben een voedseluitdeling meegemaakt aan een massa kinderen in de township Chitungwisa in Harare. Ze vragen zich met zorg af hoe het in de toekomst met hen gaan zal. Blijft u meehelpen aan leniging van de hongersnood in zuidelijk Afrika? Giften zijn welkom via postbankrekening 307 447, ten name van Deputaatschap voor Bijzondere Noden te Woerden, onder vermelding van "voedselhulp zuidelijk Afrika".

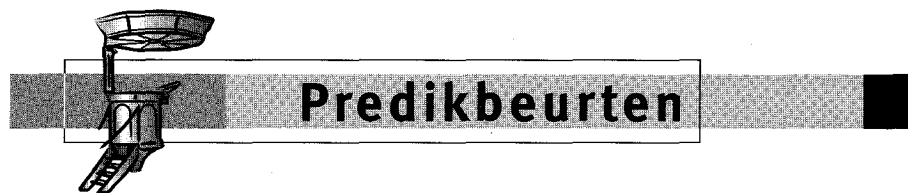
18.00 uur stud. Bakker; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. Schreuder; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Verweij; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.30 uur ds. J. de Pater; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Spijkenisse 16.30 uur ds. Baaijens; Stolwijk 10.00 uur (H.A.) en 19.15 uur ds. Golverdingen; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermaals 10.00 en 18.30 uur ds. Van Gelder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Schipper; Utrecht 10.00 en 15.30 uur ds. G. Pater; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlissingen 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Vermeij; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. De Heer; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 9.30 en 16.30 uur ds. Neele; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwijndrecht 9.30 en 15.30 uur stud. Bakker; Zwolle 9.30 uur ds. J. Karels en 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 24 FEBRUARI 2004

Alblasserdam 19.30 uur ds. B. van der Heiden (bijbellezing); Nijkerk 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Centrum 19.45 uur stud. Terlouw; Uddel 19.30 uur ds. Mouw (bijbellezing); Urk 19.30 uur ds. Moens; Vlaardingen 19.30 uur ds. Mondria.

WOENSDAG 25 FEBRUARI 2004

Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 14.30 en 19.30 uur ds. G. Pater (biddag); Andijk 15.00 en 18.45 uur ds. Van Dijk (biddag); Brakel 14.30 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Melis (biddag); Dinteloord 19.30 uur ds. Tanis; Drachten 19.30 uur ds. Hoogerland (bijbellezing); Haarlem 19.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.45 uur stud. Van Manen; Kamperland 19.30 uur ds. J. Karens; Mijdrecht 14.30 en 19.30 uur ds. Mondria (biddag); Poortugaal 19.30 uur stud. Bakker; Poortvliet 10.00 uur ds. M. Karens, 14.30 en 18.30 uur ds. De Wit (biddag); Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst (biddag); Scherpenzeel 19.30 uur ds. Hogchem; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 14.30 uur

ZONDAG 22 FEBRUARI 2004

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Sonneveld en 14.30 uur leesdienst; Aalst 14.30 uur stud. Van Manen; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Van Krimpen; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. Boogaard; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul en 19.00 uur ds. Kattenberg; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. Hogchem; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Breda 15.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 19.00 uur ds. Schot; Dirksland 10.00 en 18.00 uur stud. Beens; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Dordrecht 10.00 uur (H.D.) en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 uur ds. Kleppe en 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Enkhuizen 19.00 uur ds. Van der Net; Enschede 18.30 uur ds. Tuinier; Enter 10.00 en 15.00 uur ds. Visscher; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. Zippro; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. P. Mulder; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Graven-

zande 19.00 uur ds. Clements; Groningen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur ds. De Wit; Hoofddorp 9.30 en 15.30 uur stud. Terlouw; Houten 11.00 en 16.30 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Moens; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur stud. Terlouw; Klaaswaal 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Verschuure; Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 uur ds. Baaijens; Leerdam 15.30 uur ds. Van Gelder; Lelystad 9.30 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 14.30 uur ds. Meeuse; Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. Sonneveld en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 15.00 uur stud. Beens; Moerkapelle 9.30 uur ds. Bac en 15.30 uur ds. Golverdingen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Tanis; Nieuwkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Nisse 9.30 uur ds. C. Harinck; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend- Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Van der Net; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur stud. Van Manen; Puttershoek 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk

ds. De Jongste (bid dag); Sint Philipsland 9.30 en 18.30 uur ds. Schipper (bid dag); Tholen 10.00 en 19.00 uur ds. De Jongste en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden (bid dag); Utrecht 20.00 uur ds. Neele; Veenendaal 19.30 uur stud. Beens; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder (bijbellezing); Zeist 19.30 uur ds. Van Ekeveld (bijbellezing); Zwolle 19.30 uur ds. Visscher.

DONDERDAG 26 FEBRUARI 2004

Bodegraven 19.30 uur ds. Schipper; Enkhuizen 19.30 uur ds. Gunst; Genemuiden 19.30 uur ds. Hakvoort (bijbellezing); Klaaswaal 14.15 uur ds. Van Aalst (huw. bev.); Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds. Melis; Leerdam 19.30 uur ds. Kleppe; Naaldwijk 19.45 uur ds. Meeuse; Ridderkerk 19.30 uur ds. Van Aalst; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J. de Pater.

VRIJDAG 27 FEBRUARI 2004

Den Helder 19.30 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 15.15 uur ds. Gunst (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 22 februari om 10.00 uur evangelist A. van Setten en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur. Kom tijdens de jeugdactie voor de evangelisatie: "De kerk naar buiten", eens kijken in onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Vlissingen

In verband met het vertrek van onze huidige koster wegens pensionering zoeken wij per D.V. medio juli 2004 een

koster / kostersechtpaar

Functie-inhoud:

- In gereedheid brengen van de kerkelijke ruimten
- Het in opdracht beheren van gebouwen en terreinen
- Coördinatie van de schoonmaak en het technisch onderhoud van gebouwen en terreinen
- Het bedienen van de technische installaties
- Het houden van toezicht in de ruimste zin van het woord

Wij vragen van gegadigden dat zij:

- Belijdend lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten
- Een levenswandel tonen die in overeenstemming is met Gods Woord en de daarop gegronde belijdenisgeschriften
- Een relatie onderhouden met de kerkenraad op basis van vertrouwen en verantwoordelijkheid
- Goede contactuele eigenschappen bezitten, met name ten aanzien van de kerkbezoekers en de leden van de diverse verenigingen
- Zich met betrekking tot de werktijd en werktijdindeling flexibel opstellen

Wij bieden:

- Een dienstverband van 20 uur
- Een salariering volgens de richtlijnen van het deputaatschap algemene kerkelijke zaken
- Een vakantietoeslag van 8% en goede secundaire arbeidsvoorwaarden

De nadere invulling van de werkzaamheden vindt plaats in overleg met de nieuwe koster. Er is een kosterswoning aanwezig die grenst aan het kerkplein.

Informatie:

- Voor informatie kunt u contact opnemen met de heer J. Louws, tel. 0118 - 56 13 69

Uw sollicitatie met vermelding van gezinssamenstelling, leeftijd, opleiding, werkervaring en kerkelijke en zakelijke referenties kunt u tot uiterlijk D.V. 6 maart 2004 sturen naar de scriba, de heer J. Louws, Steengrachtstraat 65, 4386 AS Vlissingen.

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuyper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Te huur vakantiewoning in Z-Alberta, omgeving Lethbridge, tussen ranches, met prachtig uitzicht op Rocky Mountains rivier etc. Inlichtingen: 00-14035532014 Tel (Fax) Hollands sprekend.

ARNEMUIDEN, te huur onze hoekwoning. Periode 31-7 t/m 13-8, nette bew. vereist. Tel. 0118-602310

Begrafenisonderneming
Brouwer

Voor een verantwoorde
en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentincklaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
Rhenen - Woerden - Woudenberg

HONGER

in Zuidelijk Afrika

Sla een brug naar de oogsttijd

Februari 2004 - de voedselreserves zijn op
Mei 2004 - de oogsttijd begint

Voor miljoenen mensen in zuidelijk Afrika zijn de komende drie maanden een periode van leven of dood. De oogsttijd is in zicht, maar het voedsel is op. Bijzondere Noden kan hulp bieden via plaatselijke kerken, maar onze fondsen hiervoor zijn op.

**Help ons de maanden tot aan de oogst te overbruggen.
Maak uw bijdrage over op**

Giro 307447

m.v.v. 'Honger Zuidelijk Afrika'

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

Geluid zoals het hoort!

Professionele geluidsinstallaties
Professionele cd producties
Ringleiding/Inbelsystemen

internet: www.vangelderelektronica.nl
email: vge@vangelderelektronica.nl
tel: 0592 415 509

Voor info bel:
0416-692787
of
0341-425712

Reformatorische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen

Zuid-Frankrijk in het mooie Ardèche gebied t.h. 6-pers. vak.bungalow. Vrij voor 2-7 en na 20-8. Tel. 0113-572241 / 572501.

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Koetwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekrom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenlaan 30
3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

De Verrassing
7 BUNGALOWPARK

Ruimgelegen en vrijstaande
6/8 pers. bungalows
4/6 pers. stacaravans
Veel bezienswaardigheden

Ruime conversatiezaal
Diverse activiteiten

Met CV voor zomer en winter

50 Jaar Oosterend

Reserveer nu!
We hebben nog diverse mogelijkheden in week:
28, 30, 33, 34 t/m 36 en buiten de schoolvakanties.

Bijv. een midweek of weekend even tot rust komen v.a. € 110,- / € 180,-

Met familie of vrienden tijdens uw jubileum samen er even tussenuit.

Texel

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

T.h. ged. van een woning voor 2 pers.
omg. bos, Rijn en dierentuin, geen radio of T.V. Zondag eren.
0317-615666

Ameland/Terschelling/Bakkeveen in de Friese Wouden (12 km. van Drachten) **t.h. chalet/stacars**, 30 jr jb aanb. zie site www.vdsluiscaravanverhuur.nl vrij v.a. pasen t/m 9/7 en na 13/8-15/11. Huur niet te duur!!!
Inl. 0512-516096

Begrafenisverzorging
I. Janssen

Begravenissen in Zuid-Beveland en het eiland Tholen.
De mogelijkheid om thuis op te baren.
Regelmatig overleg om de begrafenissen voor te bereiden.

Wij verzorgen geen crematies

**Dag en nacht bereikbaar op:
0113-38 12 14**

Rijksweg 2, 4416 AZ Kruiningen
Mobiel 06-53 23 73 20

Begrafenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension "De Peel"**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687.

ArliSuel
Bcheering van uw gegevens

Automatisering & Pastoraat

- gegevens van preken bijhouden
 - van prekenbundels uit uw kast
 - van gehouden kerkdiensten
 - voor predikanten
- ledenbestand van de gemeente
- adressenbestand voor vereniging, bedrijf of privé
- specifiek bestand wordt op maat gemaakt

gratis demoversie
geen jaarlijkse bijdrage
info@artsuel.nl
www.arlisuel.nl

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Calvin Christian School, Alberta, Canada

Er is blijdschap:
Ds. Sonneveldt nam het beroep aan naar de gemeente Lethbridge. Een leerkracht uit Nederland kon benoemd worden.
Maar...
Nog steeds hebben we dringend behoefte aan

bevoegde leerkrachten (bo/vo)

Voor meer informatie:
Dhr. J.P. de Wilde, tel. 0182-613257
Dhr. W. Grisnich, directeur, tel. 001 403 320 1650
(tussen 16.00 uur en 06.30 uur, ned. tijd)
e-mail: wgrisnich@ccschool.ca

Ds. D.L. Aangeenbrugschool Terneuzen

Het bestuur van de ds. D.L. Aangeenbrugschool uitgaande van de Gereformeerde Gemeente in Nederland en van de Oud-Gereformeerde Gemeente te Terneuzen is op zoek naar een:

Groepsleerkracht m/v

De school wordt bezocht door ongeveer 320 leerlingen afkomstig uit de (Oud) Gereformeerde Gemeente (in Nederland) en de Christelijke Gereformeerde Kerk. Je komt te werken in een nieuw schoolgebouw.

De school kent goede secundaire arbeidsvoorwaarden en het vinden van betaalbare woonruimte is geen probleem.

Er is een vaste oeververbinding onder de Westerschelde gerealiseerd.

Voor informatie kunt u zich wenden tot de directeur van de school de heer A. Molenaar, telefoon 0115-612977 (school) of 0115-432296 (thuis).

Uw sollicitatiebrief wordt verwacht binnen 10 dagen na verschijnen van deze advertentie in dit blad bij de secretaris van het bestuur de heer D. de Braal, van der Waalsstraat 68, 4532 LD te Terneuzen.

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039
Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154